

Zašto su skupine u vrtiću dobno mješovite?

U našem će vrtiću ove godine sve odgojno- obrazovne skupine biti mješovite. To znači da će u njima boraviti djeca različite dobi, odnosno u jasličkim skupinama djeca od prve do treće godine, a u vrtićkim skupinama od treće (ili četvrte) do polaska u školu.

Dobno mješovite skupine ne predstavljaju novu ideju. Već je u 19. stoljeću poznata pedagoginja Maria Montessori uvodila taj oblik organizacije u vrtiće.

Većina vrtića danas organizira rad upravo u dobno mješovitim skupinama. U današnjoj praksi kurikulum je prilagođen svakom djetetu te se odgojno-obrazovni proces organizira na način da omogućuje najprirodnije učenje djeci. Uloga svakog djeteta jednako je vrijedna te se djeci pristupa individualno, a ne uniformno, niti se izdvaja jedna skupina kao važnija od drugih.

Prednosti ovakvih skupina u odnosu na homogene, dobno ujednačene skupine su višestruke.

Pri formiranju mješovitih skupina, polazi se od stajališta da se djeca razlikuju (i unutar kronološke dobi) po sposobnostima, znanju, iskustvu i interesima, a naročito je to izraženo u mješovitim skupinama. Upravo stoga, dijete u prisutnosti starije ili mlađe djece nauči više, nego li u skupini vršnjaka. Također, ovakve skupine daju osjećaj obiteljske atmosfere (kao i u obitelji, netko je mlađi, a netko stariji) i tako olakšavaju prilagodbu na vrtić.

Rad u dobno mješovitim skupinama prilagođen je djeci koja su, dakle došla s različitim iskustvom i sposobnostima. Rad se organizira u manjim skupinama, a odgojiteljeva je uloga planiranje i priprema aktivnosti, poticanje djece na timsko učenje, učenje jednih od drugih, poticanje na zajednički rad s uvažavanjem individualnosti svakog od njih. U takvom okruženju dijete istovremeno ima priliku učiti, podučavati, slušati, praktično raditi.

Znanstvene spoznaje razvojne i kognitivne psihologije dokazale su da djeca do 8 godine života najbolje uče kombinirano od djece i odraslih. Uspješnije uče kad su im zaposlene ruke i kad im se pruža konkretno iskustvo kroz bogatstvo materijala i poticaja.

Mlađa djeca radije uče od starije djece, dok starija djeca vole svoju ulogu te poučavajući i pomažući mlađima, uče preuzimati odgovornost za svoje postupke. U tome vjerojatno leži objašnjenje zašto u mješovitim skupinama ima više socijalnih kontakata i pozitivnih izražavanja emocija, a manje kompetitivnosti i agresije.

Atmosfera u tim skupinama je prirodnija, sličnija je onome što dijete očekuje u realnom životu (gdje je uvijek netko stariji/mlađi, sposobniji/manje sposoban, napredniji, bolji ili pak sporiji, nespretniji u nekoj aktivnosti). Dolaskom djeteta u okruženje s drugom djecom različite i iste dobi, ono uči kako se nositi s različitim emocijama, poput straha, tuge ili ljutnje, što ima utjecaj na njegov emocionalni razvoj. *Mješovite skupine predstavljaju prirodni poligon za učenje emocionalnih i društvenih vještina za koje se sve više pokazuje da su u realnom životu važnije nego puko poznavanje činjenica.* Upravo djeca koja su socio-emocionalno zrela, pokazuju najviši stupanj spremnosti za polazak u školu i najveći kapacitet za nošenje sa svim zadaćama koje taj veliki korak podrazumijeva.

Ne smijemo zaboraviti da se kognitivna i socijalno-emocionalna spremnost djeteta za školu gradi se i razvija tijekom svih 6, 7 godina njegovog života i odrastanja, a ne samo u godini polaska pred školu.

Kada je riječ o mješovitoj skupini, česta je bojazan roditelja da će za mlađe dijete sadržaji biti prezahtjevni, obzirom da u grupi borave i starija djeca. Istovremeno, roditelji starije djece strahuju da će sadržaji njihovoj djeci biti prejednostavni i da će se ona morati konstantno prilagođavati mlađima.

No, u mješovitoj skupini i mlađa i starija djeca „profitiraju“. Mlađa djeca lakše i brže prihvaćaju i sudjeluju u novim aktivnostima dok su starija odvažnija u izražavanju svojih stavova i ideja, brižni su prema mlađima, a pokazivanjem onoga što mogu učvršćuju svoje samopouzdanje.

U dobno mješovitim skupinama vodi se računa o tome da je udio djece različite dobi takav da ne dovodi do nazadovanja starije djece. To znači da se svako dijete u skupini ima priliku družiti i s djecom svoje dobi, za stjecanje iskustava koje ne može dobiti u igri sa starijom ili mlađom djecom.

Postoji više rezultata istraživanja o utjecaju dobno mješovitih skupina na razvoj djece. Ovo su neki od rezultata:

socijalni i emocionalni razvoj djece

- dobno mješovite skupine pozitivno utječu na socijalni i emocionalni razvoj djece, u takvim skupinama više je socijalnih kontakata među djecom, više pozitivnih izražavanja emocija i mašte, manje kompetitivnosti i agresivnosti
- djeca više međusobno surađuju, pomažu si, dijele i razmjenjuju stvari
- djeca su svjesna karakteristika i razlika povezanih s dobi, pa i očekivanja prilagođavaju djeci s kojom su u kontaktu
- mlađa su djeca u mješovitim skupinama više društveno aktivna i više komuniciraju sa starijom djecom nego bi inače, dok starija djeca više komuniciraju s vršnjacima
- starija djeca pomažu mlađoj djeci i uče ih, pri čemu uče preuzimati odgovornost za svoje postupke

spoznajni razvoj djece

- druženje djece različite dobi pozitivno utječe na razvoj govora
- djeca različite dobi općenito su uspješnija u rješavanju problemskih zadataka (sposobnija – ne nužno starija- djeca drugu djecu dovode do toga da promijene svoje manje uspješne teorije) – suradničko učenje
- bolji su uvjeti za sudjelovanje u procesu učenja, što povoljno utječe na motivaciju djece za učenje novih stvari
- starija djeca uče mlađu djecu radije nego vršnjake, a mlađa djeca radije uče od starije djece nego od vršnjaka

igra

- mlađa djeca pokazuju zrelije i sofisticiranije oblike igre nego u vršnjačkim skupinama
- starija djeca poboljšavaju svoje socijalne vještine na način da organiziraju igru za manje zrele (obično mlađe) suigrače.

Posebno je značajna *dobrobit za djecu s teškoćama u razvoju*. Ta djeca u dobno mješovitim skupinama lakše uspostavljaju prijateljske odnose i oponašaju stariju djecu, a prisutnost mlađe djece im omogućuje manje stresno okruženje i mogućnost stjecanja socijalnih vještina.

Pripremila:
Margareta Medić, psiholog